Bediüzzaman’a göre din ve milliyet

Abdulvahap Bey: “Bediüzzaman’a göre ırk mı önemli, hamiyet-i milliye mi, yoksa din kardeşliği mi önemli ve üstündür?”

Allah katında tek üstünlük, Allah korkusundaki ve ahlâk güzelliğindeki üstünlüktür.1 İnsanlar da bu değerleri üstünlük değeri sayarlarsa ne âlâ! Aksi takdirde insanların değer verdikleri başka üstünlüklerin Allah katında ve hakikatte hiç ehemmiyeti yoktur. Ne ırk üstünlüğü, ne gösterişte kalan bir hamiyet-i milliye, ne para, ne mal, ne makam, ne başka bir dünya üstünlüğü! Bu üstünlükler kabir kapısına kadardır. Kabir kapısından sonra bu üstünlükler geçersizdir, orada sadece takva ve ahlâk üstünlüğü geçerlidir. Âhirette tek geçer akçe iman ve güzel ahlâktır!

Neden ırklara ve kabilelere ayrılarak yaratıldık? Irklar arası üstünlük kavgası verelim diye mi? Hayır. Birbirimizi tanıyalım, tanışalım, kaynaşalım, sevelim, birbirimize yardımcı olalım ve kolaylık sağlayalım diye ırk ırk, kabîle kabîle, boy boy, sınıf sınıf yaratıldık. Kur’ân-ı Kerîm, “Ey insanlar! Sizi bir erkekle bir dişiden yarattık; sonra da, birbirinizi tanıyıp kaynaşasınız ve aranızdaki münasebetleri bilesiniz diye sizi milletlere ve kabilelere ayırdık” 2 buyuruyor.

Bu âyeti Üstad Bediüzzaman Hazretleri şöyle tefsîr ediyor: “Sizi tâife tâife, millet millet, kabile kabile yaratmışım; tâ birbirinizi tanımalısınız ve birbirinizdeki hayat-ı içtimâiyeye âit münâsebetlerinizi bilesiniz, birbirinize muâvenet edesiniz. Yoksa, sizi kabile kabile yaptım ki, yek diğerinize karşı inkâr ile yabânî bakasınız, husûmet ve adâvet edesiniz değildir.” 3

Bedîüzzaman’a göre, nasıl ki bir ordu fırkalara, fırkalar alaylara, alaylar taburlara, bölüklere, takımlara ayrılır. Tâ ki her neferin muhtelif ve farklı sorumlulukları, görevleri ve vazifeleri belirlensin, bilinsin, tanınsın ve ordunun fertleri görevlerini eksiksizce yerine getirsin, vatan ve millet düşman hücumundan korunsun. Yoksa bu ayrılma ve bölünme bölükler arası kavgaya, taburlar arası husûmete, alaylar arası düşmanlığa, fırkalar arası sürtüşmeye yarasın diye yapılıyor değildir.

Aynen bunun gibi, İslâm toplumları kabîlelere, ırklara ve tâifelere ayrılmıştır. Fakat binlerce birlik yönleri vardır. Hâlıkları birdir, Rezzâkları birdir, Peygamberleri birdir, kıbleleri birdir, kitapları birdir, vatanları birdir.… Böyle binlerce birlik bağları içindedirler. İşte bu kadar birlik bağı, Müslümanlar arasında uhuvveti, kardeşliği,

muhabbeti ve birliği gerektiriyor. Demek insanlar bu âyetin ifâde ettiği gibi kabîlelere ve tâifelere tanışmak ve yardımlaşmak için ayrılmıştır. Yoksa birbirini küçük görmek, kendini başkalarından üstün kabul etmek, inkâr etmek, yok saymak, asimile etmek, sömürmek, güçsüz olanı ezmek ve kaynaklarını kurutmak ve birbirine düşmanlık üretmek için kabîlelere ayrılmış değillerdir.

Milliyet fikrinin iki kısım olduğunu beyan eden Bedîüzzaman Hazretleri, bunlardan birinin menfî, uğursuz ve zararlı olduğunu, başkasını yutmakla beslendiğini ve diğerlerine düşmanlık etmekle devam ettiğini, bu anlayışın kalıcı düşmanlıklara ve toplumlar arası huzursuzluklara sebep olduğunu kaydeder. Kur'ân'ın "câhiliyet taassubu" 4 dediği, Peygamber Efendimiz'in de (asm), "İslâmiyet, câhiliyetten kalma ırkçılık ve kabîleciliği kaldırmıştır" 5 hadis-i şerifi ile işâret buyurduğu taassup böyle menfî ve zararlı ırkçılıktır. Müsbet ve mukaddes İslâmiyet milliyeti ise, ona ihtiyaç bırakmıyor.

Üstad Saîd Nursî Hazretlerine göre, milliyet fikrinin ikinci kısmı müsbet milliyettir. Müsbet milliyet, her toplumun kendi iç bünyesini sevmesi, yükselişini istemesi ve bunun için gayret etmesi demektir. Hamiyet-i milliye nâmıyla, her ferdin başka milletlere zarar vermeden kendi milletinin menfaatlerini takip etmesi elbette hakkıdır ve bu gayret zararsızdır. Bu gayreti İslâmiyet reddetmez. Bu gayret yardımlaşmaya, dayanışmaya ve güç birliğine de sebeptir. İslâm kardeşliğini güçlendirir.

Bedîüzzaman'a göre milliyet fikri, İslâmiyete yardımcı olmalı, kale olmalı, zırh olmalı; fakat dinin yerine geçmemelidir. Çünkü İslâmiyet'in verdiği uhuvvet ve kardeşlik içinde "bin kardeşlik ruhu" vardır. Din kardeşliği berzah âleminde ve bekâ âleminde de kalıcıdır, yaşanmaya devam edilir. Onun için milliyetçilik ne kadar güçlü de olsa, İslâm kardeşliğinin ancak bir perdesi hükmüne geçebilir. Yoksa İslâm kardeşliğini bırakıp, yerine milliyetçiliği koymak, büyük hatâdır; kalenin taşlarını kalenin içindeki elmas hazinesinin yerine koyup o elmasları dışarı atmaktan farksız bir ahmaklık ve cinâyettir.

Dipnotlar:

1 – Hucurât Sûresi: 13,

2 – Hucurât Sûresi: 13

3 – Mektûbât, s. 309,

4 – Fetih Sûresi: 26

5 – Keşfü’l-Hafâ, 1/127